

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over de politie-eenheid Den Haag.

Datum: 16 juni 2016

Rapportnummer: 2016/054

Aanleiding

Verzoekster kampt met heupproblemen, heeft twee heupprotheses en de specialist heeft haar geadviseerd zo voorzichtig mogelijk te zijn. Op 1 mei 2012 werd verzoekster staande gehouden door twee politieambtenaren van de Eenheid Den Haag in verband met een verkeersovertreding. Verzoekster kon zich niet legitimeren en overhandigde haar invalidenkaart en een aantal pasjes. Politieambtenaar A. wilde verzoekster controlevragen stellen om haar identiteit vast te stellen. Verzoekster gaf meerdere malen aan dat zij haast had omdat er een baby in haar woning was en trok op enig moment de invalidenkaart uit handen van politieambtenaar A. Verzoekster ging in haar auto zitten om naar eigen zeggen te kijken of haar rijbewijs in het dashboardkastje lag. De politieambtenaren trokken haar hierop uit de auto. Verzoekster werd uiteindelijk met gebruikmaking van geweld en handboeien afgevoerd naar het politiebureau, waar zij een aantal uren in een ophoudcel heeft verbleven.

Verzoekster stelt dat de klachten aan haar heup als gevolg van het politieoptreden zijn toegenomen.

Verzoekster deed aangifte van mishandeling door de politieambtenaren A. en K. De officier van justitie seponeerde de aangifte wegens het ontbreken van wettig en overtuigend bewijs. Verzoekster ging tegen de sepotbeslissing in beklag bij het gerechtshof, maar het gerechtshof wees het beklag af.

Ook diende verzoekster een klacht in bij de politie en klaagde onder meer over het geweldgebruik, het gebruik van handboeien en de bejegening door de betrokken politieambtenaren.

De klachtencommissie bracht advies uit aan de politiechef en achtte het gebruik van geweld niet onjuist. Zij ging er vanuit dat de politieambtenaren eerst op een normale manier aan verzoekster hadden gevraagd of zij uit haar auto wilde stappen, en toen dat niet gebeurde, op een meer indringende manier aan haar duidelijk hadden gemaakt dat zij haar auto moest verlaten. Verzoekster gaf hieraan echter geen gehoor. Vanaf dat moment konden de politieambtenaren niets anders dan verzoekster beetpakken en haar fysiek dwingen alsnog uit te stappen. De commissie achtte het aannemelijk dat verzoekster enkel fysiek is vastgepakt teneinde haar uit de auto te halen om haar te kunnen aanhouden en dat hierbij geen gebruik is gemaakt van een buitensporige kracht. De klachtencommissie achtte het gebruik van handboeien evenmin onjuist. Op grond van het gedrag van verzoekster was het aannemelijk dat zij zich aan haar staandehouding zou onttrekken. Nadat zij was staande gehouden, stapte zij in haar auto en weigerde zij deze ondanks verzoeken daartoe te verlaten. De commissie overwoog dat verzoekster als vluchtgevaarlijk kon worden beschouwd en dat er tijdens het vervoer een reële kans op gevaar voor de veiligheid van de politieambtenaren bestond.

Ten aanzien van de klacht over de bejegening stelde de commissie vast dat verzoekster zich niet coöperatief had opgesteld tijdens haar aanhouding. Ook voor de politieambtenaren was de situatie verre van ideaal, gezien de locatie en het samenstromende publiek. Op enig moment was het zeer gewenst dat verzoeksters

aanhouding werd geëffectueerd, ondanks haar argumenten. Nu verzoekster zich niet schikte naar de ontstane situatie heeft zij de acties die volgden op de mededeling dat zij was aangehouden zelf uitgelokt.

De klachtencommissie adviseerde de politiechef bovenstaande klachten ongegrond te verklaren. De politiechef nam het advies over en achtte de klachten ongegrond.

Verzoekster was het met het oordeel van de politiechef niet eens en wendde zich tot de Nationale ombudsman. De ombudsman stelde een onderzoek in naar een deel van verzoeksters klachten.

Klacht

Verzoekster is op 1 mei 2012 door politieambtenaren van de Eenheid Den Haag staande gehouden in verband met een verkeersovertreding. De situatie is zodanig geëscaleerd dat verzoekster is aangehouden en overgebracht naar het politiebureau. In dit verband klaagt verzoekster erover dat:

- De politie escalerend heeft opgetreden tijdens de staandehouding terwijl zij haar medewerking heeft verleend;
- De politie geweld heeft gebruikt om haar naar het politiebureau over te brengen;
- De politie haar tijdens de overbrenging naar het bureau heeft geboeid.

Bevindingen

Lezing verzoekster

Verzoekster stelt dat de betrokken politieambtenaren haar na haar staandehouding om haar rijbewijs vroegen, dat verzoekster niet bij zich had. Verzoekster toonde een aantal pasjes en een invalidenkaart, met daarop haar foto. Verzoekster had haast en vroeg de politieambtenaren de boete uit te schrijven.

Een van de politieambtenaren gaf aan dat ze verzoekster konden aanhouden omdat zij geen ID-bewijs bij zich had, waarop verzoekster nogmaals aangaf dat ze naar huis moest. De politieambtenaren gaven aan dat ze ook nog moesten controleren of de auto niet was gestolen.

Vervolgens ontstond er een discussie over het feit dat verzoekster een baby thuis had en het alleen thuislaten van de baby. Verzoekster vertelde dat haar 19-jarige dochter bij de baby was en zei "alstublieft, doet u niet zo moeilijk, schrijf mijn boete uit, ik wil graag naar huis toe. Ik wil niet met jullie in discussie. Jullie hebben gelijk. Geef me mijn boete, dan ga ik." Verzoekster griste de invalidenkaart uit de handen van de politieambtenaar en liet de kaart aan de andere politieambtenaar zien. Verzoekster stelde de vraag hoe de auto gestolen kon zijn, aangezien haar naam, haar foto en het kenteken van de auto op de kaart stonden.

Verzoekster dacht ineens dat haar rijbewijs misschien in het dashboardkastje bij haar autopapieren lag, stapte in haar auto (met de deur open) en ging zitten om het dashboardkastje te openen. Een van de politieambtenaren schreeuwde dat verzoekster

niet weg mocht gaan waarop de andere politieambtenaar kwam aanrennen. Zij draaide verzoeksters hand op haar rug, boeide haar hand en sleurde haar uit de auto.

Verzoekster gilte dat ze niet zo aan haar mochten trekken omdat zij twee heupprotheses heeft. Ondanks haar protesten werd zij op de auto geduwd en geboeid. Volgens verzoekster werd zij vervolgens naar de politieauto gesleept en werd ze ruw en hardhandig in de auto geduwd. In de auto duwde politieambtenaar K. haar hard op haar hoofd en wangen, waardoor zij met haar bovenlichaam half op haar zij, half op haar buik op de zitbank werd geduwd. Politieambtenaar K. sloeg verzoekster in haar buik totdat ze op het bureau waren. Verzoekster heeft de hele tijd gewaarschuwd voor haar heupen en tegelijkertijd probeerde zij zich te verdedigen door de politieambtenaar te knijpen.

Verklaring politieambtenaar A. in het kader van de interne klachtbehandeling

A. heeft onder meer verklaard dat zij verzoekster hebben gevraagd om zich te legitimeren, hetgeen zij niet kon. Zij wilden haar bekeuren voor het niet kunnen tonen van een rijbewijs. Om haar identiteit voldoende vast te stellen, wilden A. en K. haar enkele controlevragen stellen. Verzoekster werkte daar niet aan mee. Zij was geëmotioneerd en heel boos. Verzoekster wilde de regie naar zich toe trekken. Ze vond dat ze niets verkeerd had gedaan en moest snel weer verder.

A. en K. hebben verzoekster verteld dat zij was aangehouden en dat ze haar overbrachten naar het bureau om haar identiteit vast te stellen. Ze hebben haar gevraagd om uit haar auto te stappen. Verzoekster bleef zitten. Daarom waren A. en K. genoodzaakt haar uit de auto te halen. Zij hebben het portier geopend en hebben verzoekster bij haar armen gepakt. Verzoekster riep dat zij last had van haar heup en riep verwijten naar A. en K. Ook beledigde verzoekster hen. Uiteindelijk hebben A. en K. haar uit de auto gekregen en haar geboeid.

Verklaring politieambtenaar K. in het kader van de interne klachtbehandeling

De verklaring van politieambtenaar K. komt grotendeels overeen met de verklaring van haar collega A. Voorts verklaarde K. dat toen verzoekster werd meegedeeld dat zij was aangehouden ter zake de wet-ID en belediging, zei schreeuwde "nee, ik ga verder rijden, kutwijken" en in haar auto op de bestuurdersplaats ging zitten. K. zag dat verzoekster de sleutel in het contact probeerde de steken. K. en A. hebben verzoekster bij haar armen gepakt om te voorkomen dat zij weg zou rijden. Zij hebben beiden luid en duidelijk tegen verzoekster gezegd dat zij was aangehouden en dat zij medewerking moest verlenen. Daarbij is meerdere malen gewaarschuwd dat zij geweld zouden gebruiken als zij niet meewerkte.

Proces-verbaal van aanhouding

De politieambtenaren A. en K. hebben een proces-verbaal van aanhouding opgemaakt waarin onder andere vermeld staat dat zij verzoekster een stopteken gaven vanwege een verkeersovertreding, waarop verzoekster door reed. Op enig moment stopte verzoekster en sprak K. verzoekster aan op haar rijgedrag en vroeg om haar rijbewijs. Dat had verzoekster niet bij zich en zij had evenmin een ander ID-bewijs. A. hoorde dat verzoekster zei dat zij moesten opschieten omdat zij naar huis moest naar haar

zes maanden oude baby. A. vroeg haar of de baby alleen was, waarop verzoekster vroeg "Hoezo? Zeker jeugdzorg dan... ik weet het wel, ik ben ook ambtenaar."

De politieambtenaren zagen dat veel mensen op het stemgeluid van verzoekster afkwamen.

Op de vraag of verzoekster iets anders bij zich had met daarop haar naam, overhandigde zij haar invalidenkaart aan A., waarop een foto van verzoekster bevestigd was. A. deelde verzoekster mee dat zij voor haar verkeersgedrag twee boetes kreeg. Verzoekster trok de invalidenkaart uit de handen van A. en riep met luide stem: "jullie zijn kutwijven!". Hierop deelde A. haar mee dat zij was aangehouden ter zake de Wet ID en belediging. Zij hoorden verzoekster schreeuwen: "Nee, ik ga verder rijden, kutwijven!". Verzoekster stapte in haar auto, ging op de bestuurdersplaats zitten en wilde de autosleutel in het contact steken. Hierop hebben A. en K. haar armen vastgepakt om dit te beletten. Zij zeiden nogmaals tegen verzoekster dat zij was aangehouden en dat mee moest naar het bureau. Zij zeiden tegen verzoekster dat ze moest uitstappen. Zij voelden dat verzoekster haar armen en benen in de auto klemde en dat zij haar armen schrap zette tegen de portieren.

A. en K. hebben verzoekster middels een opbrengtechniek aan de armen uit het voertuig getild. Verzoekster bleef schreeuwen in termen van "kutwijven, machtsmisbruik en discriminatie". Hierop hebben zij de handboeien omgedaan. Verzoekster wilde haar armen in tegengestelde richting brengen. Al verzettend en schreeuwend hebben zij verzoekster achterin de politieauto geplaatst.

Er was een grote oploop en er stonden wel 40 mensen op het trottoir.

K. wilde de autogordel van verzoekster vastmaken en boog zich over verzoekster heen, waarna verzoekster haar in haar gezicht spuugde. Hierdoor voelde zij zich vernederd en beledigd. Verzoekster bleef achterin met haar benen om zich heen schoppen. Om het verzet te staken en te verhinderen dat verzoekster nogmaals zou spugen, leunde K. met haar bovenlichaam tegen verzoekster en hield zij haar hoofd van zich afgewend. Zij voelde dat verzoekster met kracht in haar bovenbeen kneep. Zij voelde dat verzoeksters handen in de richting van haar pepperspray gingen en dat zij de pepperspray aanraakte. Hierop heeft K. verzoekster twee stoten in haar zij gegeven en riep daarbij dat verzoekster van haar af moest blijven.

Proces-verbaal van verhoor van verzoekster

Politieambtenaar L. heeft in een proces-verbaal van verhoor vermeld dat verzoekster weigerde uit haar cel te komen en in haar cel is gehoord. Verzoekster heeft al schreeuwend aangegeven dat ze niets ging zeggen. Voorts heeft zij schreeuwend gezegd dat zij niets heeft gedaan en "dat die kutwijven liegen".

Medische verklaring

Een orthopedisch chirurg heeft in een medische verklaring vermeld dat wanneer het waar is dat verzoekster bont en blauw is geslagen door de politie, zij op haar heup en knie is gevallen en met geweld in een politieauto is gezet, zij terecht uitermate bang is geweest voor haar heupprothesen. Deze hadden kunnen luxeren (uit de heupkom schieten).

De stand van de heupprothesen is ongewijzigd gebleven. Wellicht is er tijdens de aanhouding toch een contusie of spierscheur opgetreden die een deel van haar klachten verklaren, aldus de chirurg.

Lezing politiechef

De politiechef sluit zich aan bij het advies van de klachtencommissie en is van oordeel dat de klachten van verzoekster niet gegrond zijn. Kort samengevat en voor zover hier relevant is hij van oordeel dat de aanhouding van verzoekster terecht was, omdat zij zich niet kon identificeren met een geldig identiteitsbewijs en niet mee wilde werken aan het beantwoorden van controlevragen om haar identiteit vast te kunnen stellen.

Met betrekking tot het gebruikte geweld is hij van oordeel dat het op enig moment noodzakelijk was om verzoekster beet te pakken en uit de auto te halen, omdat zij ook het herhaaldelijk verzoeken daartoe niet uit de auto wilde komen.

Met betrekking tot het gebruik van de handboeien is de politiechef van oordeel dat de betrokken politieambtenaren op grond van het gedrag van verzoekster terecht konden aannemen dat er sprake zou zijn van een vluchtgevaar. Tevens bestond er op dezelfde grond een reële kans op een gevaar voor de veiligheid tijdens het vervoer, hetgeen wordt ondersteund door de verschillende gedragingen van verzoekster later in het voertuig.

Verklaringen betrokken politieambtenaren in het kader van het onderzoek door de Nationale ombudsman

Politieambtenaar A. verklaart dat zij zagen dat verzoekster druk zat te gebaren achter het stuur en geen gehoor gaf aan het stopteken dat zij gaven omdat zij geen voorrang had gegeven aan iemand die met een kindergewagen een zebrapad overstak. Het was hun intentie om haar aan te spreken op haar rijgedrag en een bekeuring te geven voor het geen voorrang verlenen.

Verzoekster was gelijk erg boos op hen omdat zij door hen werd aangesproken. A. weet nog dat het haar verbaasde omdat verzoekster er zo netjes uitzag, een keurig uitziende ouder dame. A. had de indruk zij erge haast had. "Wij begrijpen dat soort dingen wel en wilden de hele zaak op straat afhandelen. Wij zaten er ook niet op te wachten om haar met geweld uit de auto te halen."

Toen zij hun controlevragen wilden stellen om de eigendom van de auto en de identiteit vast te kunnen stellen, trok verzoekster op enig moment de invalidenkaart uit A.'s handen en zei zij 'kutwijf' tegen haar. Op dat moment nam A. de beslissing om verzoekster aan te houden voor belediging en niet voldoen aan de identificatieplicht.

"Ik ben van mening dat verzoekster de situatie zelf heeft laten escaleren. Wij wilden het op straat rustig afhandelen. Er was eigenlijk vanaf het begin geen woord mee te wisselen. Zij heeft een aantal keer 'kutwijven' tegen ons geroepen en een paar keer dat we discrimineerden."

A. geeft aan dat verzoekster op het moment dat zij besloot om haar aan te houden uit de auto was. Verzoekster zei dat zij niet meeding, dat zij weg ging, is teruggelopen en in haar auto gaan zitten. Zij zijn toen naar verzoekster toegelopen en hebben gezegd dat zij was aangehouden en mee naar het politiebureau moest komen. Dat hebben zij een paar keer herhaald. Vervolgens hebben zij gewaarschuwd dat zij geweld zouden gebruiken als verzoekster niet vrijwillig uit de auto zou komen. Zij hoorden dat zij iets zei over protheses, dus hebben zij geprobeerd haar voorzichtig uit de auto te trekken. Verzoekster werkte echter niet mee, was hard aan het schreeuwen en er kwamen steeds meer omstanders bij staan.

"Met zo veel omstanders op straat wilden wij graag snel weg. Omdat het zo'n kleine keurig ogende dame is, waren wij bang dat de menigte zich er mee zou gaan bemoeien. Eenmaal buiten de auto hebben wij handboeien aangelegd. Op het moment dat iemand verzet biedt tijdens de aanhouding leggen wij eigenlijk altijd handboeien aan."

A. verklaart verder dat zij de bestuurder van het politievoertuig was en dat zij hoorde dat verzoekster spuugde toen zij in de auto zaten. Van haar collega, politieambtenaar K., hoorde zij dat zij in haar gezicht was gespuugd door verzoekster. Ook hoorde zij haar collega zeggen dat verzoekster in haar been aan het knijpen was en aan haar pepperspray zat. Ook hoorde zij dat verzoekster gedurende de rit bleef roepen dat zij kutwijven waren.

Politieambtenaar K. verklaarde dat verzoekster bij het aanspreken gelijk erg obstinaat was. Ze had het druk en de politie moest maar opschieten. Ze had geen rijbewijs of een identificatiebewijs bij zich. Op een gegeven moment kregen zij een invalidenparkeerkaart te zien, maar deze werd al snel weer uit de handen van haar collega gerukt.

Verder geeft K. aan dat als verzoekster zich gewoon had gedragen, de situatie nooit zo uit de hand was gelopen. Met de invalidenkaart en de controlevragen hadden ze de hele zaak op straat af kunnen handelen. Maar het lukte niet om haar tot bedaren te brengen, er was vanaf het begin geen land met haar te bezeilen. Bovendien kwamen er steeds meer omstanders bij staan omdat zij zo aan het schreeuwen was.

"Ik weet nog dat zij ons de hele tijd kutwijven noemde. Ook riep zij dingen over machtsmisbruik en discriminatie.

Wij hebben aangifte gedaan van belediging maar deze is geseponneerd. Wij zijn daar best boos over. Het moment dat wij besloten om haar aan te houden was het moment dat zij de kaart uit de handen van mijn collega rukte, bleef schelden en haar auto instapte.

Ik heb gezegd dat ze uit de auto moest komen en een paar keer gezegd dat wij anders geweld zouden gebruiken. Ik weet nog dat zij met een arm klem uit de auto is gehaald door ons. Zij pleegde verzet toen wij haar uit de auto wilden halen. Het zegt ook wel wat dat wij twee mannelijke collega's nodig hadden om ons te helpen met mevrouw. Wij

hebben nog een oproep aan alle wagens uit laten gaan met het verzoek aan deze collega's om contact met ons op te nemen maar dat is niet gelukt.

Ik weet niet meer hoe wij haar naar de auto hebben gebracht. Het lijkt mij niet dat wij haar hebben gesleept. Toen ik haar achter in de auto haar gordel om wilde doen, spuugde zij mij in mijn gezicht. U vraagt wat het spugen met mij doet. Ik vind dat echt heel erg smerig. Daarom zorgde ik er voor dat zij het niet nog een keer kon doen. Ik heb haar zijdelings omgekanteld op de achterbank en met een hand heb ik haar hoofd naar beneden gehouden. Mijn knie leunde met mijn volle gewicht op de achterbank en mijn andere been lag boven op haar benen. Omdat ik zo boven haar hing kon zij bij mijn geweldsmiddelen om mijn heup. Op het moment dat zij naar mijn pepperspray greep en in mijn been bleef knijpen, heb ik haar twee stompen met mijn hand in haar buik gegeven. Dit zijn geen harde stompen geweest, meer een soort waarschuwingsporren. Daarna stopte zij met knijpen. Het was ook maar een kort stukje naar het bureau. Ook daar is zij blijven schreeuwen. Zij is uiteindelijk door andere collega's met een cel procedure in de cel gezet, dat zegt al genoeg."

Meldkamergesprekken

De Nationale ombudsman heeft in de loop van het onderzoek aangegeven graag de meldkamergesprekken te willen beluisteren die op deze zaak betrekking hadden. De politiechef schrijft echter dat bij de verhuizing van de meldkamer alle meldkamergesprekken van de brandweer, de ambulancedienst en de politie op één gezamenlijke geluidsdrager zijn gezet en door elkaar zijn opgeslagen. Ondanks dat er een zeer nauwkeurig onderzoek heeft plaatsgevonden en de betreffende band diverse keren is beluisterd zijn de bewuste gesprekken niet meer te traceren. De politiechef geeft aan dat het kan zijn dat de gesprekken niet zijn gelogd of dat zij op een andere, onbekende wijze verloren zijn gegaan tijdens het overzetten op de geluidsdrager. Tevens schrijft hij dat hij het betreurt dat de Nationale ombudsman niet over de gevraagde meldkamergegevens kan beschikken.

Uitspraak gerechtshof Den Haag

Voor de beoordeling van de klacht van verzoekster is verder van belang dat de Nationale ombudsman op grond van de Algemene wet bestuursrecht verplicht is de gronden van het oordeel van de rechter in acht te nemen.

Verzoekster heeft in eerste instantie aangifte gedaan van mishandeling door de twee betrokken politieambtenaren. Nadat het Openbaar Ministerie de aangifte had geseponeerd, heeft verzoekster bij het Gerechtshof Den Haag een beklag ingediend tegen deze beslissing van het Openbaar Ministerie om niet verder te vervolgen. Ter zitting in raadkamer heeft de raadvrouw van verzoekster zich op het standpunt gesteld dat het noodzakelijk was een getuige X. op te sporen en te horen, omdat hij als enige onafhankelijke getuige zo kunnen verklaren over de gebeurtenissen. Op verzoek van het gerechtshof is deze getuige alsnog door de politie gehoord. Hij heeft verklaard dat hij heeft gezien dat klaagster niet meewerkte aan haar aanhouding en dat zij zich niet netjes gedroeg. Een paar dagen later heeft verzoekster hem bezocht op zijn werkadres en hem

geld aangeboden voor het afleggen van een leugenachtige verklaring. Verzoekster heeft later, ter zitting van het Gerechtshof een ten overstaan van onderzoekers van de Nationale ombudsman, deze verklaring van de getuige betwist en aangegeven dat deze onder druk van de politie tot stand was gekomen. Het hof overweegt verder het volgende: "Ook al zou blijken dat de verklaring van de getuige als onbetrouwbaar zou kunnen worden aangemerkt, dan zou het hof moeten constateren dat alsdan nog immer sprake is van een stand van zaken waarin er geen getuigen zijn die de verklaring van klaagster voer de gang van zaken kunnen bevestigen en die van de twee verbalisanten tegenspreken end at mitsdien het dossier onvoldoende aanknopingspunten biedt om een strafvervolgning van beklaagden terzake van mishandeling te rechtvaardigen." Het hof wijst het beklag hierop af.

Beoordeling

Met betrekking tot de klacht over het escalerend optreden door de politie

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid in haar contacten met de burger escalatie probeert te voorkomen of te beperken. Communicatievaardigheden en een oplossingsgerichte houding zijn hierbij essentieel.

Verzoekster is door de politie staande gehouden omdat zij verdacht werd van het plegen van een verkeersovertreding. Een geconstateerd strafbaar feit is een goede reden voor de politie om te vragen naar een geldig identiteitsbewijs. Het hangt vervolgens van de concrete omstandigheden van het geval af welke consequenties de politie verbindt aan het op dat moment niet kunnen tonen van een geldig identiteitsbewijs. In deze situatie gaven de betrokken politieambtenaren aan dat zij in eerste instantie van plan waren om verzoekster een bekeuring te geven voor de verkeersovertreding. Toen vervolgens bleek dat zij geen geldig identiteitsbewijs bij zich had, wilden de betrokken politieambtenaren door het stellen van controlevragen de bekeuring uitschrijven zonder verzoekster aan te houden. De Nationale ombudsman acht het van belang dat de politie in een dergelijk geval haar best doet om de opgegeven persoonsgegevens goed te verifiëren. Zou de politie dit immers niet doen, is er een kans aanwezig dat iemand onjuiste gegevens, of zelfs die van iemand anders, opgeeft.

Verzoekster verklaart zelf dat zij ongeduldig was en graag wilde dat de betrokken politieambtenaren zouden opschieten met het uitschrijven van de bekeuring, zodat zij snel weer verder kon rijden. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat het gesprek tussen verzoekster de politieambtenaren vervolgens aan beide kanten werd gekenmerkt door een toenemende irritatie. Aan de zijde van verzoekster omdat zij naar haar mening een veelvoud aan pasjes en een invalidenparkeerkaart had getoond om de juistheid van haar persoonsgegevens aan te tonen. Aan de zijde van de politieambtenaren omdat verzoekster direct erg boos was en naar hun mening niet mee wilde werken.

Op enig moment is de situatie dermate uit de hand gelopen dat verzoekster de term kutwijven meerdere malen zou hebben geroepen. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat verzoekster inderdaad vanuit al haar emotie op dat moment de term kutwijven heeft gebruikt. Niet slechts op basis van de verklaringen van de politieambtenaren zelf, maar omdat ook in latere processen-verbaal die opgemaakt zijn door andere politieambtenaren melding wordt gemaakt van de uitermate emotionele toestand van verzoekster en de door haar daarbij gebruikte woorden zoals "kutwijven".

Het geheel van het niet kunnen tonen van een geldig identiteitsbewijs, de emotionele en niet meewerkende houding van verzoekster, de beledigende woorden en het toestromende publiek, leidt bij de Nationale ombudsman tot de conclusie dat de beslissing om verzoekster aan te houden en over te brengen naar het politiebureau de toets der kritiek kan doorstaan. De Nationale ombudsman heeft niet vast kunnen stellen dat het gedrag van de betrokken politieambtenaren de situatie onnodig heeft laten escaleren.

Tot zover is de onderzochte gedraging behoorlijk.

Met betrekking tot het gebruikte geweld

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Het recht op onaantastbaarheid van het lichaam is een grondrecht dat door de Grondwet en internationale verdragen wordt beschermd. Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit grondrecht. Een politieambtenaar die in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening is, is echter bevoegd geweld te gebruiken wanneer dit noodzakelijk is en een minder ingrijpend middel niet voorhanden is.

Nu de Nationale ombudsman hiervoor al heeft geoordeeld dat de beslissing tot aanhouding gerechtvaardigd was, was de politie hier in de rechtmatige uitoefening van haar bediening. Met betrekking tot het gebruikte geweld, kan dit worden onderverdeeld in twee fasen. Ten eerste het geweld dat gebruikt is om verzoekster uit de auto te halen, ten tweede het gebruikte geweld tijdens de overbrenging van verzoekster naar het politiebureau. Het gebruik van de handboeien zal hierna apart worden beoordeeld.

Het is in dit soort zaken altijd lastig om boven tafel te krijgen wat er precies is gebeurd. Op punten staan de lezingen van verzoekster en de betrokken politieambtenaren tegenover elkaar. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat er is geduwd en getrokken, wellicht aan beide zijden, maar heeft zich geen goed beeld kunnen vormen over de noodzaak van het gebruikte geweld teneinde verzoekster uit de auto te krijgen. Ook met betrekking tot het gebruikte geweld in het politievoertuig staan op punten de verklaringen van de betrokken politieambtenaren en verzoekster tegenover elkaar. Verzoekster ontkent één van de politieambtenaren in het gezicht te hebben gespuugd. Wel erkent zij te hebben geknepen, maar geeft zij daarbij aan dat dit ter verdediging was. De betrokken politieambtenaren verklaren dat verzoekster één van hen in het gezicht heeft gespuugd. Dat was de reden dat verzoekster op de achterbank op haar zij is gelegd.

en zo vast is gehouden, met het hoofd de andere kant op, zodat zij de betrokken politieagente niet nogmaals in het gezicht kon spugen. Mocht er inderdaad zijn gespuugd, is de Nationale ombudsman van oordeel dat deze handeling gerechtvaardigd is. Het was gericht op het in bedwang houden van verzoekster en er was geen minder ingrijpend geweldsmiddel voor handen.

Verzoekster heeft zich vervolgens verzet tegen de handeling van het opzij- en neerdrücken op de achterbank door in het been van de politieagente te knijpen. Op enig moment kon zij volgens de verklaring van de betrokken politieagente bij de pepperspray die aan haar koppel hangt en probeerde deze te grijpen. Vervolgens heeft zij verzoekster twee stompen met haar hand in haar buik gegeven om het verzet te doen stoppen. Verzoekster verklaart hierover dat zij meerdere keren in haar buik is gestompt.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat het stompen in de buik van verzoekster wel valt onder het gebruik van buitenproportioneel geweld. De politie dient extra terughoudend te zijn met het toepassen van geweld bij iemand die geboeid is. Verzoekster is daarbij klein van postuur en was erg overstuurd door het geheel. Niet valt in te zien dat het doel, het veiligstellen van de geweldsmiddelen aan de koppel van de politieagente en het doen stoppen van het knijpen, niet op een minder vergaande wijze bereikt had kunnen worden. Het had in de rede gelegen om de gevaarstelling van een eventuele greep naar de pepperspray op te heffen door een andere positie te kiezen op de achterbank. Het willen voorkomen dat een aangehouden verdachte in het gezicht kan spugen, is naar het oordeel van de Nationale ombudsman alleszins begrijpelijk, maar het kan niet het stompen in de buik rechtvaardigen.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Met betrekking tot het gebruik van de handboeien

Het aanleggen van handboeien, vormt een inbreuk op het recht op persoonlijke vrijheid en de lichamelijke integriteit en mag - zoals de Nationale ombudsman reeds in eerdere rapporten heeft geoordeeld - geen automatisme zijn. In wet- en regelgeving is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag beperken. Op grond van artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren kan een politieambtenaar een aangehouden verdachte ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen. Dit mag alleen gebeuren als dit noodzakelijk is vanwege vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van de betrokken persoon, de politieambtenaar of derden. Nu vast is komen te staan dat verzoekster zich zowel verbaal als fysiek heeft verzet tegen de aanhouding, is de Nationale ombudsman van oordeel dat het aanleggen van handboeien ten behoeve van het vervoer een begrijpelijke beslissing is geweest.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de politie-eenheid Den Haag, die wordt aangemerkt als een gedraging van de politiechef van de eenheid Den Haag, over het gebruikte geweld is gegrond, wegens schending van het recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

De klachten met betrekking tot het onnodig escalerend optreden en het gebruik van de handboeien zijn niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen